

D O M

afsagt den 30. marts 2016 af Vestre Landsrets 13. afdeling

(dommerne Elisabeth Mejnertz, Karen Foldager og Tina Birgitte Nors (kst.)) i 1. instanssag

V.L. B-0864-15

Professor emeritus, dr. phil. Helmuth Nyborg

(advokat René Offersen, København)

mod

Udvalgene vedrørende Videnskabelig

Uredelighed

(advokat Jeppe Skadhauge, København)

Denne sag, der er anlagt den 21. januar 2015 ved Retten i Horsens, er ved kendelse af 20. maj 2015 henvist til behandling ved Vestre Landsret i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 1.

Sagen drejer sig om den afgørelse om videnskabelig uredelighed, som sagsøgte, Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed (herefter benævnt UVVU), traf den 28. oktober 2013 i en klagesag vedrørende sagsøgeren, professor emeritus, dr. phil. Helmuth Nyborg.

Påstande

Helmuth Nyborg har principalt nedlagt påstand om, at UVVU tilpligtes at anerkende, at afgørelsen af 28. oktober 2013 er ugyldig, subsidiært at Helmuth Nyborg ikke som bestemt i afgørelsen af 28. oktober 2013 har begået videnskabelig uredelighed ved uretmæssig angivelse af forfatterrolle og ved angivelse af en vildledende FN-reference.

UVVU har principalt påstået frifindelse, subsidiært at Helmuth Nyborg tilpligtes at anerkende, at han har begået videnskabelig uredelighed ved uretmæssig angivelse af forfatterrolle (uredelighedsfund 1), alternativt ved angivelse af en vildledende FN-reference (urede-

lighedsfund 2), således at afgørelsen af 28. oktober 2013 opretholdes som gyldig, for så vidt angår enten uredelighedsfund 1 eller 2.

UVVU har mere subsidiært påstået hjemvisning til fornyet behandling hos Udvalget Vedrørende Videnskabelig Uredelighed for kultur- og samfundsvidenskabelig forskning.

Sagsfremstilling

UVVUs afgørelse af 28. oktober 2013 er vedhæftet som bilag til denne dom. Afgørelsen indeholder bl.a. en sagsfremstilling og en redegørelse for såvel klagernes som indklagede, Helmuth Nyborgs, påstande og anbringender under klagesagen.

Af UVVUs afgørelse af 28. oktober 2013 fremgår af afsnit ”2 Afgørelse”:

”...

2 Afgørelse

Afgørelsen er truffet af Caroline Heide-Jørgensen, Michael Møller, Hans Henrik Edlund, Lene Koch, Signild Vallgård og Henrik Gunst Andersen (formand). Mogens N. Pedersen har endvidere deltaget i sagens behandling indtil hans beskikkelsesperiode udløb den 31. august 2013.

Udvalget finder, at Indklagede Helmuth Nyborg ved udarbejdelse og rapportering af sine forskningsmæssige resultater har begået videnskabelig uredelighed ved at angive en vildledende reference på en sådan måde, der må sidestilles med uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data, jf. § 2, nr. 1 i bekendtgørelse nr. 306 af 20. april 2009 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, som senere ændret ved bekendtgørelse nr. 144 af 20. februar 2012 (”bekendtgørelsen om UVVU”).

Et flertal i udvalget (Hans Henrik Edlund, Lene Koch, Signild Vallgård og Henrik Gunst Andersen) finder endvidere, at Indklagede ved udarbejdelse og rapportering af sine forskningsmæssige resultater har begået videnskabelig uredelighed i form af uretmæssig angivelse af forfatterrolle, jf. bekendtgørelsen om UVVU, § 2, nr. 6.

Udvalget henstiller, jf. § 15, stk. 1, nr. 2, i bekendtgørelsen, at følgende artikler trækkes tilbage:

”The Decay of Western Civilization: Double Relaxed Darwinian Selection”

Helmuth Nyborg

Et mindretal i udvalget (Caroline Heide-Jørgensen og Michael Møller) finder, at Indklagede ikke har foretaget uretmæssig angivelse af forfatterrolle.

Der træffes afgørelse i overensstemmelse med flertallet.

...”

Klagesagens genstand

Helmuth Nyborg fik den 2. april 2011 offentliggjort artiklen ”The Decay of Western Civilization: Double Relaxed Darwinian Selection” (herefter benævnt artiklen), på det internationale tidsskrift ”Personality and Individual Differences” internetside. Artiklen blev efterfølgende officielt publiceret af tidsskriftet i juli 2012. Tidsskriftet bliver udgivet af det internationale forlag Elsevier Science (herefter benævnt Elsevier).

I artiklen, der bl.a. gengav en fremskrivning af befolkningsudviklingen i Danmark opdelt på forskellige grupper baseret på historiske fødselsdata i både Danmark og andre lande, var Helmuth Nyborg angivet som forfatter. Der var i artiklen indsat en ”Table 1”, hvorunder der var angivet en reference til en FN kilde.

Klagesagen

Ved brev af 12. september 2011 og efterfølgende mail af 13. september 2011 fremsendte undervisningsadjunkt, mag. art. Jens Kvorning, Aalborg Universitet, professor emeritus, dr. phil. Jens Mammen, Aarhus Universitet, og lektor, lic. scient. Morten Kjeldgaard, Aarhus Universitet, klage over artiklen til UVVU. Klagen blev tillige sendt til Elsevier.

Forløbet af klagesagen er beskrevet således i UVVU afgørelse af 28. oktober 2013, afsnit ”4 Sagens forløb”:

”
...

4 Sagens forløb

Klagerne indgav ved brev af 12. september 2011 og e-mail af 13. september 2011 en klage med dertilhørende bilag til UVVU over Indklagede som forfatter på artiklen ”The Decay of Western Civilization: Double Relaxed Darwinian Selection” (2011) (herefter Decay-artiklen) i det videnskabelige tidsskrift ”Personality and Individual Differences”.

Ved brev af 21. september 2011 sendte UVVU klagen i høring hos Indklagede. Samme dag bekræftede UVVU modtagelse af klagen over for Klagerne.

Ved e-mail af 25. oktober 2011 modtog UVVU Indklagedes første høringssvar.

Ved e-mail af 8. november 2011 sendte UVVU Indklagedes første høringssvar i høring hos Klagerne.

Ved e-mail af 7. december 2011 modtog UVVU Klagernes bemærkninger til Indklagedes høringssvar af 25. oktober 2011. UVVU sendte klagernes bemærkninger i høring hos Indklagede.

Ved e-mail af 6. januar 2012 modtog UVVU Indklagedes andet høringssvar.

Ved e-mail af 19. januar 2012 sendte UVVU Indklagedes andet høringssvar til Klagerne, som ved e-mail af samme dato sendte deres bemærkninger til UVVU.

Ved e-mail af 25. januar 2012 bekræftede UVVU modtagelsen af Klagernes seneste bemærkninger og orienterede om, at sagen ville blive behandlet efter en sædvanlig udskiftning af UVVU's medlemmer i løbet af foråret.

Ved e-mail af 30. januar 2012 sendte UVVU Klagernes seneste bemærkninger til Indklagede til dennes orientering.

Ved e-mail af 31. januar 2012 sendte Indklagede sit tredje høringssvar til UVVU.

Ved e-mail af 2. februar 2012 bekræftede UVVU modtagelsen af Indklagedes seneste høringssvar og orienterede Indklagede om den fremadrettede proces i sagen.

Ved e-mail af 3. februar 2012 sendte UVVU Indklagedes seneste bemærkninger til Klagernes orientering.

Ved e-mail af 18. april 2012 forespurgte Indklagede blandt andet til sagens forløb.

Ved e-mail af 20. april 2012 oplyste UVVU over for Indklagede, at grundet den tidligere omtalte udskiftning af medlemmerne i UVVU ville sagen blive behandlet på UVVU's førstkommande møde i UKSF.

Ved e-mail af 28. juni 2012 meddelte UVVU Indklagede, at sagen har været behandlet første gang på et møde den 29. maj 2012, og at afgørelsen ikke kunne forventes at foreligge før efter 1. september 2012. UVVU meddelte tilsvarende dette til Klagerne ved e-mail af 28. juni 2012.

Ved telefonisk henvendelse af 24. august 2012 anmodede Klagerne om oplysninger om blandt andet UVVU's praksis om, hvorvidt udkast til afgørelse vil blive sendt i høring hos henholdsvis Indklagede og Klagerne. Endvidere ønskede Klagerne at få oplyst, om det var muligt at indsende yderligere materiale til sagen. UVVU oplyste, at det var fast praksis, at udkast til afgørelse sendtes i høring hos Indklagede, hvis der var tale om en konklusion om uredelighed, men at det ikke var fast praksis at sende udkastet i høring hos Klager, medmindre der var tvivl om fakta mv. UVVU oplyste endvidere, at der i den konkrete sag skulle foretages nogle undersøgelser, førend en afgørelse kunne forventes at foreligge.

Ved brev af 13. august 2012 anmodede UVVU professor Niels Keiding om at besvare en række konkrete spørgsmål inden for fagområdet demografiske projektioner.

Ved e-mail af 5. september 2012 oplyste professor Niels Keiding, at han tidligere har været involveret som fagkyndigt medlem i en sag omkring Indklagede.

Ved e-mail af 13. september 2012 meddelte UVVU professor Niels Keiding, at UVVU efter omstændighederne valgte at trække sin anmodning tilbage for i stedet at anmode om udtalelse i sagen fra en anden fagkyndig person. UVVU anmodede herefter ved brev af 14. september 2012 professor Lisbeth B. Knudsen om at besvare de anførte spørgsmål.

Ved e-mail af 4. december 2012 fremsendte professor Lisbeth B. Knudsen sin vurdering af sagen til UVVU.

Under sagens behandling kom udvalget i tvivl om, hvorvidt den udførte forskning var offentligt eller privat finansieret. Ved e-mail af 14. januar 2013 anmodede UVVU derfor Indklagede om at oplyse, hvordan Indklagede har fået finansieret den forskning, som går forud for artiklens publicering med henblik på at få belyst, hvorvidt det videnskabelige produkt er udarbejdet i privat regi, eller om produktet har været finansieret helt eller delvist af offentlige midler. Udvalget kan alene behandle sager af sidstnævnte karakter, medmindre vedkommende private person eller virksomhed ønsker, at sagen fremmes for UVVU. UVVU bad samtidig Indklagede om at tage stilling til, hvorvidt Indklagede - i tilfælde af, at produktet alene var udført for private midler - ønskede sagens fortsatte behandling hos UVVU, jf. § 31, stk. 2, i lov om forskningsrådgivning mv.

Ved e-mail af 23. januar 2013 oplyste Indklagede, at forskningen alene var privat finansieret. Indklagede bekræftede ved e-mail af 28. januar 2013, at han desuagtet ønskede sagen realitetsbehandlet af UVVU efter det gældende regelsæt.

14. juni 2013 sendte UVVU et udkast til afgørelse i høring hos Klagerne og Indklagede med frist for bemærkninger 15. august 2013.

Samtidigt tilsendtes parterne kopi af UVVU's spørgsmål af 14. september 2012 til professor Lisbeth B. Knudsen samt hendes besvarelse af 4. december 2012.

Ved e-mail af 15. juli 2013 modtog UVVU Indklagedes bemærkninger til afgørelsesudkast af 14. juni 2013.

Ved e-mail af 15. august 2013 modtog UVVU Klagernes bemærkninger til afgørelsesudkast af 14. juni 2013.

Ved e-mail af 22. august 2013 sendte sekretariatet Klagernes bemærkninger af 15. august 2013 til eventuelle afsluttende bemærkninger hos Indklagede. Sekretariatet sendte samtidig Indklagedes bemærkninger af 15. juli 2013 til eventuelle afsluttende bemærkninger hos Klagerne.

Ved e-mail af 11. september 2013 modtog UVVU yderligere bemærkninger fra Klagerne til afgørelsesudkast af 14. juni 2013.

Ved e-mail af 12. september 2013 modtog sekretariatet Indklagedes afsluttende bemærkninger.

Ved e-mail af 12. september 2013 modtog sekretariatet Klagernes afsluttende bemærkninger.

Ved e-mail af 7. oktober 2013 sendte Indklagede yderligere afsluttende bemærkninger til sekretariatet. De yderligere afsluttende bemærkninger er sendt til Klagerne til orientering sammen med afgørelsen.

....”

UVVUs udkast til afgørelse af 14. juni 2013 blev kommenteret af Helmuth Nyborg den 14. juli 2013, således:

”

Jeg skal i det følgende påvise, at flertallets vurdering hviler på **forkerte præmisser, idet data fremgår af den kilde, der henvises til.**

Vedlagte bilag 1 er den tabel, som fremkommer, når man søger på den opgivne kildereference (link) i Decay-artiklen:

...

Går man nu ind under ”Year 2000-2005”, ”Total fertility per woman” finder man rent faktisk de fødselsdata, FN angiver for individuelle mere-, mindre- og mindst-udviklede lande (FNs, *ikke min* terminologi). Det er rent faktisk de tal, model-analysen er baseret på. Det er disse tal der danner udgangspunkt for den proportionalomregning til antal fødte børn per 1.000 per år i delpopulationen efter etnisk oprindelse, som beskrevet i Decay-artiklen.

I de tilfælde, hvor der ikke foreligger en fertilitetsrate for en mere-, mindre-, eller mindst udviklet nation fra FN-kilden vælges den af FN angivne fertilitetsrate for det kontinent eller delkontinent, som nationen er placeret i. Disse tal er angivet med fede typer i tabellen under "Year 2000-2005 og "Total fertility per woman". Det fremgår her, at den samlede gennemsnitlige fertilitet for de mindst udviklede lande er 5,0. Det er også vigtigt i forbindelse med Decay-artiklens konklusioner at notere sig, at de mindst udviklede lande, både ifølge FNs og andre opgørelser, har fødselsrater, der er 3-4 gange større end gennemsnittet i de mest udviklede lande. Dette sidste er helt afgørende, når dimensionerne skal vurderes. Selv et utrænnet øje ser her umiddelbart den konkrete årsag til, at **kurverne i grafikken i Decay-artiklen må knække**, ganske uanset metodevalg.

Det er derfor ukorrekt, når klagerne, udvalgsflertallet, og den indkaldte ekspert, professor Lisbeth B. Knudsen, Aalborg Universitet påstår, at kildehenvisningen er vildledende, og ikke understøtter anvendte data. Alene af den grund er **præmissen om, at der er tale om "et alvorligt brud på god videnskabelig praksis... uoplyst konstruktion ... eller substitution med fiktive data, ukorrekt.**

Fødselsrater for, hvad FN kalder *mere udviklede lande*, alle er sat til 9,6 i min analyse. Eksperten, professor Lisbeth B. Knudsen udtrykker tvivl om, hvor denne angivne fødselsrate kommer fra, og hvad den betyder, og udvalgsflertallet finder uden videre, at den også kan sidestilles med 'uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data'.

...

Jeg vil endvidere fastholde min påstand om, at kildehenvisningen og noter viser fuldt korrekt hen til de benyttede FN fødselsdata, hvorfor udvalgsflertallet tager fejl, når det hævder, at der er tale om uoplyst konstruktion, substitution med fiktive data, eller grov uagtsomhed fra min side.

”

I Helmuth Nyborgs afsluttende bemærkninger af 12. september 2013 fremgår bl.a. følgende:

”...

Imidlertid er det vigtigt, at forstår de analytiske detaljer mht. hvorledes disse UN data behandles i Decay artiklen. På referencen – UN World Fertility Patterns 2007 – findes fertilitetstal for samtlige verdens nationer eller kontinenter/delkontinenter. Her angives Totale Fertiliteter, men de kan ikke anvendes direkte i den simple fremskrivningsmodel, som jeg er nødsaget til at anvende pga. af utilstrækkelige data fra Danmarks Statistik Bank. Det er derfor nødvendigt at omregne UN's Totale Fertiliteter til Crude Birth Rates (Totale Fødselsrater)

ved hjælp af proportionalomregning af FN-tallene. Dette foregår via Nationmaster

(http://www.nationmaster.com/time.php?stat=peo_bir_rat-people-birth-rate&country=af-afghanistan). Nationmaster dækker flere nationer/områder end UN, og har også den fordel, at her anføres både Total Crude Birth Rates og Totale Fertiliteter.

...

Men siden problemstillingen nu er rejst, har jeg den 9. september 2013 bedt forlaget Elsevier Science om at bringe en kort beskrivelse af proportionalitetsomregningen som et addendum til Decay artiklen (se sidst i dette høringssvar).

...”

UVVUs afgørelse

Af UVVUs afgørelse af 28. oktober 2013 fremgår det vedrørende det anvendte regelgrundlag og UVVUs analyse og vurdering af sagen bl.a.:

”

...

6 Regelgrundlaget

Sagen er blevet behandlet efter lov om forskningsrådgivning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1064 af 6. september 2010 med tilhørende bekendtgørelse nr. 306 af 20. april 2009 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, som ændret ved bekendtgørelse nr. 144 af 20. februar 2012 (bekendtgørelsen om UVVU).

Definitionen af videnskabelig uredelighed fremgår både af lovens § 2, nr. 3, og af

Bekendtgørelsen om UVVU § 2:

”§ 2. Ved videnskabelig uredelighed forstås: Forfalskning, fabrikering, plagiering og andre alvorlige brud på god videnskabelig praksis, som er begået forsætligt eller groft uagtsomt ved planlægning, gennemførelse eller rapportering af forskningsmæssige resultater. Omfattet af videnskabelig uredelighed er bl.a.:

- 1) Uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data.
- 2) Uoplyst selektiv eller skjult kassation af egne uønskede resultater.
- 3) Uoplyst usædvanlig og vildledende anvendelse af statistiske metoder.
- 4) Uoplyst ensidig eller forvredet fortolkning af egne resultater og konklusioner.
- 5) Plagiering af andres resultater eller publikationer.
- 6) Uretmæssig angivelse af forfatterrolle, titel eller arbejdssted.
- 7) Afgivelse af urigtige oplysninger om videnskabelige kvalifikationer.”

UVVU's kompetenceområde er blandt andet beskrevet i bekendtgørelsen om UVVU § 3 og § 6:

”§ 3. Udvalgene kan ikke behandle sager, der vedrører videnskabelige teoriers holdbarhed eller sandhed eller sager, der vedrører forskningskvaliteten af et videnskabeligt produkt.”

”§ 6. Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed kan behandle sager, hvor der klages over et skriftligt videnskabeligt produkt efter den indklagedes frivillige afgivelse deraf, jf. § 1, stk. 4. [...]”

I udvalgets analyse og vurdering af sagen

...

7.2 Påstanden om uretmæssig angivelse af forfatterskab

Det er ikke bestridt af parterne i sagen, at der mellem Indklagede og JEV er indgået en aftale om, at JEV skulle levere diverse bidrag til Decay-artiklen til Indklagede mod betaling. Det fremgår således af Indklagedes anbringender, at JEV skulle levere følgende bidrag til udarbejdelsen af Decay-artiklen:

- Data fra Danmarks Statistik, Statistikbanken (DSS) vedrørende forholdene i DK
- Anvisning af hvordan ovennævnte data kan indbygges i JEV's model som variable og parametre
- Supervisering af Indklagede vedrørende Indklagedes nye model
- En beskrivelse af valget af DSS's befolkningsdata og hans egen metode og analyse med hensyn til demografi i egne ord
- Kontrol af den statistiske korrekthed af det formaliserede metodeafsnit
- Rettelser til 3. afsnit i Decay-artiklens ”Method and Analysis.”

Ud fra Indklagedes egen beskrivelse af, hvad JEV har leveret af bistand til bl.a. indhentning af data, metodebeskrivelse mv. lægger udvalget til grund, at JEV har bidraget med en væsentlig del af artiklens indhold. Dette understøttes tillige af, at Indklagede tilbød JEV et medforfatterskab på artiklen.

Det fremgår imidlertid af Decay-artiklen, at Indklagede er eneforfatter af artiklen og dermed fremstår som den, der alene har indsamlet data, udviklet ideer og metoder samt forfattet teksten. Det fremgår ingen steder af artiklen, at JEV har ydet et endog meget væsentligt bidrag med hensyn til indsamling og bearbejdning af data og udformning og kontrol af tekstaftsnit. Udvalget bemærker hertil, at JEV har en betydelig faglig ekspertise på området.

Indklagede gør gældende, at JEV er blevet betalt for sine bidrag til Decay-artiklen, og at JEV har frabedt sig rollen som medforfatter. På denne baggrund valgte Indklagede at undlade at anføre JEV's bidrag til Decay-artiklen i artiklen. Disse forhold ændrer ikke på udvalgets

vurdering af, at Indklagede uretmæssigt optræder som eneforfatter af artiklen, og at JEV's væsentlige bidrag til artiklen derved holdes skjult for læseren. Indklagede kunne således have anført JEV's bidrag andetsteds i artiklen, eksempelvis ved reference eller i "Acknowledgement".

Et flertal i udvalget finder på baggrund af ovenstående, at Indklagede ved at fremstå som eneforfatter til artiklen og ved ikke at anføre JEV's bidrag til artiklen har begået et alvorligt brud på god videnskabelig praksis i form af "uretmæssig angivelse af forfatterrolle", jf. bekendtgørelsen om UVVU § 2, nr. 6. Flertallet har i den forbindelse lagt vægt på, at JEV har leveret et væsentligt bidrag til artiklen, og det er efter flertallets opfattelse alvorligt at forholde læseren muligheden for at få indblik i de reelle væsentlige bidragsydere. Derved forledes læseren til at tro, at hele artiklen er resultat af ny forskning, som alene Indklagede har udført.

Flertallet finder, at den manglende angivelse af JEV's bidrag i Decay-artiklen og dermed det alvorlige brud på god videnskabelig praksis er sket forsætligt, idet Indklagede selv oplyser, at Indklagede bevidst har undladt at anføre JEV som medforfatter, idet JEV ikke ønskede at blive anført.

Flertallet finder på denne baggrund, at Indklagede har handlet videnskabeligt uredeligt ved udarbejdelse og rapportering af en artikel med væsentlige bidrag fra en bidragsyder, der holdes skjult for læseren, ved at Indklagede optræder som eneforfatter af artiklen. Flertallet finder, at Indklagedes henvisning til Vancouver-reglerne ikke ændrer ved denne vurdering, da Vancouver-reglerne ikke er fulgt.

To medlemmer (Caroline Heide-Jørgensen og Michael Møller) bemærker, at Indklagedes køb af datamaterialet fra JEV og dennes ønske om ikke at blive nævnt i nogen grad kan forklare den manglende angivelse af JEVs rolle. Disse medlemmer er dog enige med flertallet i, at Indklagede uanset JEVs ønsker burde have oplyst om dennes rolle i tilvejebringelsen af de data, der ligger til grund for artiklen, men finder efter en samlet konkret bedømmelse ikke, at der herved er sket et sådant brud på reglerne i bekendtgørelse nr. 306 af 20. april 2009 § 2, nr. 6, at det kan karakteriseres som et alvorligt brud på god videnskabelig praksis.

Der træffes afgørelse herom i overensstemmelse med flertallet.

...

7.4.2 Vedrørende referencen til FN-data

Klagerne gør gældende, at et link i artiklens referenceliste til FN-data vedrørende fertilitet, som anvendes til beregningerne i artiklen, er til en planche, hvor de fødselsrater, som Indklagede angiver at anvende til beregningerne, ikke fremgår direkte og ikke umiddelbart lader sig beregne.

Indklagede har ved høringen over udkast til afgørelse oplyst, at Indklagede via en proportionalomregning har omregnet de tal, der fremgår af FN-planchen, fra totale fertiliteter til 'Crude Birth Rates'. Indklagede har endvidere oplyst, at 9,6 er gennemsnittet for 'Crude Birth Rates' for 'More developed countries' når man inddrager lavt, mellem og højt niveau for perioden 2005-2015 fra tabel I.20 i 'World Population Prospects, The 2000 Revision, Volume II: Analytical Report'

Udvalget bemærker, at der i Decay-artiklen anføres en reference til FN's fødselsdata under følgende link:
un.org/esa/population/publications/worldfertility2007/Fertility_2007_table.pdf

I Decay-artiklen findes tabel 1 med underoverskriften: "Projected population growth proportional birth rates by IQ band, similarity to DK IQ and ethnic origin. Finally, total percentages of birth by Western/non-Western origin" Under tabellen i note a) anfører Indklagede, at "UN recommends a birth rate of 9,6".

Udvalget har på baggrund af Klagernes påstand vedrørende reference til FN-data bl.a. anmodet professor Lisbeth B. Knudsen om at svare på følgende spørgsmål vedrørende datakilder i Decay-artiklen:

"Kan man identificere datakilden til oplysningerne i tabel 1 om fødselsrater?"

Hertil har professor Lisbeth B. Knudsen i sin udtalelse af 4. december 2012 svaret følgende (nedenstående er et uddrag af udtalelsen fra Lisbeth B. Knudsen):

"Under table 1 omtales, at 'UN recommends a birth rate....' og i litteraturlisten anføres en internetside, der er fra UN. Jeg har været på UN's hjemmeside og fundet frem til den angivne side om 'worldfertility2007'.

Desuden omtales midt i 2. spalte, artiklens s. 2, et navn på en hjemmeside på UN i forbindelse med omtalen af 'total birth rates'. Denne hjemmeside: <http://un.org/esa/> er overordnet i forhold til det, der angives i litteraturlisten. Når jeg følger denne sidstnævnte, (http://un.org/esa/population/publications/worldfertility2007/Fertility_2007_table.pdf) finder jeg en tabel med Total Fertility Rates (TFR; på dansk: Samlet fertilitet) og aldersspecifikke fertilitetsrater for en række lande, men ikke det tal på 9,6, der nævnes i note 1 under tabel 1, som 'a birth rate' ... recommended by UN (I øvrigt forstår jeg ikke anvendelsen af ordet 'recommends' her). Det er ikke muligt at regne fra de tal, der findes i tabellen til en summarisk rate. Jeg har googlet og fundet en anden hjemmeside fra UN, hvor jeg kan finde den summariske fertilitetsrate (levendefødte pr. 1000 indbyggere) for enkeltlande, men ikke for 235 lande og ikke for 1979, som omtalt i artiklen:

<http://data.un.org/Data.aspx?d=SOWC&f=inID%3A90>

Min konklusion på dette første spørgsmål må derfor være, at jeg ikke kan finde frem til kilden til og dermed til de anvendte tal i tabel 1 ud fra det, der står under og i teksten lige omkring.”

På baggrund af de foreliggende oplysninger, herunder parternes anbringender og professor Lisbeth B. Knudsens udtalelse, lægger udvalget til grund, at Indklagedes oplysninger om de anvendte data i Decay-artiklen med hensyn til fertilitet er utilstrækkelige og ikke muliggør en entydig identifikation af datakilden.

Udvalget har ved denne vurdering lagt vægt på, at de tal, der anføres i tabel 1 i Decay-artiklen, har været genstand for en proportionalitetsomregning i forhold til de tal, der refereres til, og denne mellemregning er ikke oplyst i artiklen.

Udvalget finder endvidere, at tallet 9,6 som gennemsnit for 'Crude Birth Rates' ikke umiddelbart fremgår af kildehenvisningen i Decay-artiklen og alene lader sig beregne ud fra tabel I.20 i 'World Population Prospects, The 2000 Revision, Volume II: Analytical Report'.

Udvalget bemærker hertil, at 9,6 er gennemsnittet for lavt og mellem niveau i tabel I.20 og ikke som anført af Indklagede lavt, mellem og højt niveau.

Udvalget finder, at det ud fra de oplyste referencer i den publicerede Decay-artikel ikke er muligt for en udenforstående forsker at kontrollere og reproducere undersøgelsen. Udvalget finder således, at referencen til FN-data vildleder læseren af artiklen, idet denne reference benyttes til at understøtte data, som ikke umiddelbart fremgår af den kilde, som referencen henviser til.

Udvalget finder endvidere, at det fremgår af artiklens afsnit om referencer, at referencen til FN's data udgør en væsentlig kilde set i sammenhæng med de øvrige referencer, som er anvendt i artiklen.

På denne baggrund finder udvalget, at der er sket et alvorligt brud på god videnskabelig praksis, som må sidestilles med "uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data", jf. bekendtgørelsen om UVVU § 2, nr. 1.

Udvalget konstaterer endvidere, at Indklagede ved angivelsen af den forkerte reference har handlet i det mindste groft uagtsomt, idet man ved et simpelt tjek af referencen kan konstatere, at de data, referencen angives at understøtte, ikke fremgår af den kilde, der refereres til. Indklagede har ikke efterfølgende oplyst en anden reference, hvor de pågældende tal i givet fald kunne findes.

Udvalget finder derfor, at Indklagede har handlet videnskabeligt uredeligt ved udarbejdelse og rapportering af en artikel, hvor en reference til en væsentlig datakilde ikke understøtter de data, som referencen angives at understøtte i artiklen.

...”

Øvrige omstændigheder

Helmuth Nyborg klagede den 13. januar 2014 over Udvalgets afgørelse til Folketingets Ombudsmand. Ved brev af 20. marts 2014 skrev Folketingets Ombudsmand bl.a. således til Helmuth Nyborg:

”

Jeg kan ikke se, at UVVU i afgørelsen af 28. oktober 2013 har forholdt sig udtrykkeligt til den eventuelle betydning af din tilføjelse til artiklen (Addendum) i forhold til den del af sagen, der vedrører FN-referencen. UVVU ses heller ikke at have kommenteret dine bemærkninger – som du i vidt omfang også fremkom med i partshøringssvar til udvalget – om oplysningsgrundlaget i sagen (ikke ønske om gennemsyn af regneark) eller om det materiale, som blev stillet til rådighed for den eksterne ekspert, som afgav udtalelse i sagen.

Jeg mener, at det vil være mest korrekt, at UVVU forholder sig konkret til disse forhold, før jeg eventuelt behandler sagen. Udvalget kan samtidig få lejlighed til at forholde sig til den eventuelle betydning af den udtalelse af 12. januar 2014 fra en finsk docent, som du har vedlagt klagen til mig.

...

På baggrund af det, som jeg har redegjort for ovenfor, har jeg efter en samlet vurdering besluttet, at sende din klage med bilag videre til UVVU som en anmodning fra dig om, at UVVU forholder sig konkret til det, som du har anført i din klage til mig, herunder bl.a. de forhold, som jeg har nævnt ovenfor og om, at UVVU i den forbindelse overvejer, om det, som du har anført, giver UVVU anledning til at genoptage behandlingen af sagen.

...”

Ombudsmanden sendte kopi af brevet af 20. marts 2014 og af Helmuth Nyborgs klage og bilag til UVVU, der ved brev af 5. august 2014 afviste at genoptage sagen. Det fremgår af Udvalgets afgørelse bl.a.:

” ...

Udvalget finder ikke grundlag for at genoptage sagen, idet der ikke er fremkommet nye oplysninger, som hvis de havde foreligget under sagens behandling, må antages at kunne have ført til et andet udfald, jf. § 14 i bekendtgørelse nr. 306 af 29. april 2009 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed med senere ændringer (herefter UVVU-bekendtgørelsen).

...

Referencen til FN-data

Det er korrekt, at Udvalget i afgørelsen ikke har forholdt sig udtrykkeligt til den eventuelle betydning af din tilføjelse til artiklen i form af et addendum, samt dit tilbud om at stille regneark til rådighed.

Det pågældende addendum blev vurderet under sagen, og udvalget fandt i overensstemmelse med UVVU's praksis i andre sager, at dette ikke kunne medføre en ændret vurdering, da der var klaget over artiklen i den oprindelige form, og addendum blev udstedt efter klagen. Udvalget bemærker hertil, at den omstændighed, at en forsker berigtiger en artikel på baggrund af en klagesag, således at artiklen ikke længere er i strid med kravene til videnskabelig redelighed, ikke i sig selv kan begrunde, at UVVU skal afstå fra at udtale kritik, da den kritisable adfærd er udvist ved artiklens indsendelse til offentliggørelse.

Udvalget fandt endvidere ikke grundlag for at inddrage de af dig tilbudte regneark, idet udvalget fastslår i afgørelsen, at en proportionalitetsomregning har fundet sted i Decay-artiklen, og at denne omregning ikke er oplyst for læseren, jf. afsnit 7.4.2 i afgørelsen. Udvalget har således ikke foretaget en nærmere vurdering af, om denne omregning er korrekt, idet det ikke ligger inden for UVVU's mandat at efterprøve rigtigheden af videnskabelige konklusioner, jf. UVVU-bekendtgørelsen, § 3.

Udvalget konkluderer i afgørelsen, at referencen til FN-data er vildledende, idet der er foretaget en proportionalitetsomregning, som ikke er oplyst for læseren, idet tallet 9,6 som gennemsnit for 'Crude Birth Rates' ikke fremgår af kildehenvisningen i Decay-artiklen, og idet det ikke var muligt for en udenforstående forsker at kontrollere og reproducere undersøgelsen i Decay-artiklen. En inddragelse af de pågældende regneark ville ikke have ændret på denne vurdering. Udvalget bemærker hertil, at skrivelsen fra Kyösti Tarvainen (vedlagt som bilag til din klage til Ombudsmanden) navnlig indeholder en beskrivelse af proportionalitetsomregningen, hvorfor denne skrivelse ikke har betydning for sagen, da omregningens rigtighed ikke har været vurderet - og ikke skal vurderes - af UVVU.

Afgørelsen kunne således have indeholdt en nærmere forklaring på, hvorfor addendum og de tilbudte regneark ikke havde betydning for udvalgets vurdering, jf. det ovenfor anførte, men en inddragelse af disse forhold ville ikke have ført til et andet udfald i sagen eller en ændring af udvalgets vurdering.

Den eksterne ekspert, som afgav udtalelse i sagen, blev ikke forelagt dine høringssvar, addendum eller regneark, idet eksperten blev anmodet om at besvare nogle spørgsmål ud fra oplysningerne i Decay-artiklen.

Udvalget anvendte således ekspertens udtalelse i udvalgets vurdering af, om oplysningerne i den publicerede artikel om de anvendte FN-

data med hensyn til fertilitet var tilstrækkelige, og om datakilden kunne entydigt identificeres på baggrund af de publicerede oplysninger.

Udvalget fandt derfor ikke grundlag for at forelægge høringssvar, addendum og regneark for eksperter, da dennes udtalelse anvendes i udvalgets vurdering af, om oplysningerne i selve artiklen lever op til kravet om, at læseren skal have mulighed for at kontrollere og reproducere artiklens undersøgelse.

I afsnit 7.4.2 i afgørelsen anfører udvalget følgende:

”UVVU konstaterer endvidere, at Indklagede ved angivelsen af den forkerte reference har handlet i det mindste groft uagtsomt, idet man ved et simpelt tjek af referencen kan konstatere, at de data referencen angiver at understøtte, ikke fremgår af den kilde, der refereres til.”

Udvalgets anvendelse af formuleringen ”simpelt tjek” relaterer sig alene til udvalgets uagtsomhedsvurdering, hvor udvalget anfører, at et simpelt tjek af referencen ville have klarlagt, at de relevante FN-data ikke fremgår direkte af den kilde, der refereres til. Udvalget har således i forbindelse med vurderingen af, om referencen til FN-data udgør et alvorligt brud på god videnskabelig praksis foretaget en konkret undersøgelse af referencen til FN-data, bl.a. ved inddragelse af en ekstern ekspert.

Formuleringen ”simpelt tjek” er derfor ikke udtryk for, at udvalget ikke har foretaget en konkret undersøgelse af, om de relevante data fremgår af den kilde, der refereres til.

Ovenstående citerede afsnit fra afsnit 7.4.2 i afgørelsen efterfølges af sætningen:

”Indklagede har ikke efterfølgende oplyst en anden reference, hvor de pågældende tal i givet fald kunne finde.”

Udvalget har med den anførte sætning søgt at udtrykke, at den vildledende reference ikke beror på en skrivefejl e.l., idet du under sagen ikke har oplyst en anden reference, hvor de pågældende FN-data kunne findes.
...”

En række udenlandske professorer har, efter UVVUs afgørelse af 28. oktober 2013, henvendt sig til bl.a. Uddannelses- og Forskningsministeriet og udtalt sig til fordel for Helmut Nyborg.

Det fremgår f.eks. af brev dateret den 13. november 2013 fra professor Steven Pinker, Department of psychology, Harvard University:

”
...

Dear Dr. Østergaard,

I am writing to protest the shocking and disgraceful treatment of Dr. Helmuth Nyborg following publication of an article in the scientific journal *Personality and Individual Differences*. Dr. Nyborg may be mistaken, but he has a right to present his case, which can only be evaluated by an open examination of the evidence. To “investigate” him, pepper him with dozens of “misconduct” charges, confuse the possibility of error with deliberate misconduct, or otherwise harass him because his findings are politically incorrect is unworthy of a nation dedicated to freedom of inquiry and liberal values.

...”

Ministeriet svarede professor Steven Pinker den 6. december 2013, og det fremgår bl.a.:

”

Further to your concern as to the decision (ruling) dated 28 October 2013 of the Danish Committees on Scientific Dishonesty on Helmuth Nyborg’s contribution to the article “The Decay of Western Civilization: Double Relaxed Darwinian Selection” published in the scientific journal “Personality and Individual Differences”, we are now pleased to invite you to study the translation into English of the decision.

...

The Committees have been established as stipulated in an act of Parliament to “investigate allegations on research misconduct only, i.e. falsification, fabrication, plagiarism and other serious violation of good scientific practice committed wilfully or grossly negligent on planning, performance or reporting of research results”. The Committees are not entitled to consider cases involving the validity or truth of scientific theories or cases involving the research quality of a scientific product.

...”

Elsevier nedsatte på baggrund af den indgivne klage og den afgørelse, som UVVU traf den 28. oktober 2013, en uafhængig videnskabelig komite bestående af 4 internationale forskere. Komiteens opgave var at foretage en undersøgelse af påstandene omkring videnskabelig uredelighed, herunder den uretmæssige angivelse af forfatterrolle og den vildledende FN - reference.

Ved brev af 14. oktober 2014 skrev Elsevier til Helmuth Nyborg bl.a.:

“
...

Following thorough examination, the Committee concludes that the allegations cannot be substantiated. However, the Committee does insist that there have been errors in the publication that need to be clarified publicly.

...”

Elsevier bad i samme brev Helmuth Nyborg bekræfte, at han var indforstået med, at Elsevier publicerede en “Editors Note”, hvilket skete den 14. februar 2015. Heraf fremgår det bl.a.:

”

A scientific committee has been assembled to investigate the case.

...

The enquiry committee was asked to consider ... questions:

...

(2) Has information of co-authorship by Ebbe Vig been deliberately withheld?

(3) Did the author commit research fraud/data manipulation by citing the following link as a source for the UN’s birth data:

un.org/esa/population/publications/worldfertility2007/Fertility_2007_table.pdf and referring to it in the Article?

...

Conclusions of the investigation Committee:

...

(2) Yes. However, because Ebbe Vig supposedly declined the offer to become co-author of the article, the Committee finds that H. Nyborg can be excused for not naming him as co-author. Through this editorial Note we aim, however, to acknowledge the substantial contribution of Ebbe Vig to the Article. Ebbe Vig has been paid by H. Nyborg for collating the data, devising the annuity model, describing the methods, and correcting an early draft of the method section of the Article.

(3) No. It is clear that the UN reference is erroneous, but the reporting of the reference may well have been due to honest error. The use of the contested figure of 9.6 may also have been caused by error due to insufficient documentation of methods and the data file. It is likely that further errors will be found upon further scrutiny of the raw data. A correction has been provided by the authors and is included as “Appendix 1” to this Editorial Note.

...”

Retsgrundlaget

UVVU blev i 1992 oprettet af Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd, og frem til 1998 fremgik reglerne om videnskabelig uredelighed af udvalgets vedtægter. Af vedtægterne, der blev godkendt den 18. december 1992, fremgår bl.a.:

”§ 2. UVVU har til opgave at arbejde med videnskabelig uredelighed inden for det sundhedsvidenskabelige område,

stk. 2. Videnskabelig uredelighed omfatter alle bevidst svigagtige handlinger i forløbet af ansøgnings-forsknings-publikationsprocessen samt så grove tilfælde af sjuksk, at de må anses for at udgøre en tilsvarende belastning af den videnskabelige troværdighed. Dette svarer til, at der skal foreligge forsæt eller grov uagtsomhed.

stk. 3. Den del af videnskabelig uredelighed, som UVVU's arbejdsområde inddrager, er karakteriseret ved at forfalske eller forvride det videnskabelige budskab eller på et falsk grundlag fremhæve forskeres indsats deri, og omfatter således:

- konstruktion af data
- selektiv og skjult kassation af uønskede resultater
- substitution med fiktive data
- bevidst fejlagtig anvendelse af statistiske metoder med det formål at kunne drage andre konklusioner, end data giver basis for
- forvredet fortolkning af resultater og forvridding af konklusioner
- plagiering af andres resultater eller hele artikler
- fordrejet gengivelse af andres resultater
- uretmæssig forfatterrolle
- vildledende ansøgninger.”

Ved lov nr. 390 af 10. juni 1997 oprettedes Forskningsforum som koordinerende organ for de statslige forskningsråd. Ved loven blev der i § 4 e, stk. 4, i forskningsrådgivningsloven indsat hjemmel til, at Forskningsforum kunne oprette permanente eller tidsbegrænsede udvalg med særlige opgaver. Med hjemmel heri oprettede Forskningsforum ved bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998 tre udvalg vedrørende videnskabelig uredelighed inden for dansk forskning: Et udvalg for naturvidenskabelig, jordbrugs- og veterinærvidenskabelig og teknisk-videnskabelig forskning, et udvalg for sundhedsvidenskabelig forskning og et udvalg for samfundsvidenskabelig og humanistisk forskning. Der blev i bekendtgørelsen fastsat nærmere regler for udvalgenes arbejde og om det videnskabelige uredelighedsbegreb. Af bekendtgørelsen fremgår bl.a. følgende:

”§ 2. Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed har til opgave at behandle sager vedrørende videnskabelig uredelighed, der rejses ved klage til udvalgene....

§ 3. Videnskabelig uredelighed omfatter handlinger eller undladelser, hvorved der i forskning sker forfalskning eller forvridding af det videnskabelige budskab eller grov vildledning om en persons indsats i forskningen, og omfatter bl.a.:

- 1) Konstruktion af data.
- 2) Selektiv og skjult kassation af uønskede resultater.
- 3) Substitution med fiktive data.

- 4) Bevidst vildledende anvendelse af statistiske metoder.
- 5) Bevidst forvredet fortolkning af resultater og forvridning af konklusioner.
- 6) Plagiering af andres resultater eller publikationer.
- 7) Bevidst fordrejet gengivelse af andres resultater.
- 8) Uretmæssig angivelse af forfatterrolle.
- 9) Ansøgninger med urigtige oplysninger.

Stk. 2. For at kunne betegne en adfærd som videnskabelig uredelighed skal det kunne dokumenteres, at den pågældende har handlet forsætligt eller udvist grov forsømmelighed i forbindelse med forholdet.”

Ved lov nr. 405 af 28. maj 2003 blev der i forskningsrådgivningslovens §§ 31-34 indsat regler om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed. Med hjemmel i § 32, stk. 3 og § 33 udstedtes bekendtgørelse nr. 668 af 28. juni 2005, der trådte i kraft den 1. august 2005 og samtidig ophævede bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998. Bekendtgørelsen indeholdt følgende bestemmelser om det videnskabelige uredelighedsbegreb:

”Kapitel 2

Kompetenceområder

§ 2. Ved videnskabelig uredelighed forstås en forsætlig eller groft uagtsom adfærd i form af forfalskning, plagiering, fortielse eller lignende, der indebærer en utilbørlig vildledning om egen videnskabelig indsats og/eller videnskabelige resultater. Omfattet er herefter bl.a.:

- 1) Uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data.
- 2) Uoplyst selektiv eller skjult kassation af egne uønskede resultater.
- 3) Uoplyst usædvanlig og vildledende anvendelse af statistiske metoder.
- 4) Uoplyst ensidig eller forvredet fortolkning af egne resultater og konklusioner.
- 5) Plagiering af andres resultater eller publikationer.
- 6) Uretmæssig angivelse af forfatterrolle, titel eller arbejdssted.
- 7) Afgivelse af urigtige oplysninger om videnskabelige kvalifikationer.

§ 3. Udvalgene kan ikke behandle sager, der vedrører videnskabelige teoriers holdbarhed eller sandhed eller sager, der vedrører forskningskvaliteten af et videnskabeligt produkt.”

Ved lov nr. 552 af 17. juni 2008 om ændring af lov om forskningsrådgivning m.v. blev definitionen af videnskabelig uredelighed indsat i forskningsrådgivningslovens § 2, nr. 3, med følgende ordlyd:

”Kapitel 2

Definitioner

§ 2. I denne lov forstås ved:

...

- 3) Videnskabelig uredelighed: Forfalskning, fabrikering, plagiering og andre alvorlige brud på god videnskabelig praksis, som er begået forsætligt eller

groft uagtsomt ved planlægning, gennemførelse eller rapportering af forskningsmæssige resultater.”

I bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2007-2008, Tillæg A, side 3845, er om bestemmelsen anført følgende:

”Den foreslåede definition lægger sig op ad den tilsvarende norske model, der afgrænser området til alvorlige brud med god videnskabelig praksis, herunder forfalskning, fabrikering og plagiering af data (falsification, fabrication, and plagiarism – FFP). De enkelte dele af definitionen, dvs. forfalskning, fabrikering og plagiering, anvendes også internationalt i stadigt stigende omfang, om end en fælles anerkendt definition endnu ikke forefindes.

Af § 2, stk. 1, i den nuværende bekendtgørelse nr. 668 af 28. juni 2005 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed fremgår i dag en beskrivelse af begrebet videnskabelig uredelighed, der tilnærmelsesvis svarer til den nu foreslåede definition. I den nuværende bekendtgørelse indeholder beskrivelsen af videnskabelig uredelighed dog endnu et kvalificerende led, idet det fremgår, at der skal være tale om en ”utilbørlig vildledning” om egen videnskabelig indsats m.v. Dette sidste kvalificerende led foreslås opgivet med den nu foreslåede definition, bl.a. fordi der i praksis har været tilfælde, hvor utilbørlighedskravet har været svært at håndtere.

...

En yderligere detaljering af definitionen vil blive foretaget i bekendtgørelsen, som konsekvensændres i overensstemmelse med lovændringen, idet dog de eksempler, der i dag fremgår af bekendtgørelsens § 2, nr. 1-7, stort set forventes bibeholdt.”

Ved bekendtgørelse nr. 1122 af 24. november 2008, der ligesom lovbestemmelsen trådte i kraft den 1. december 2008, udstedtes herefter en ny bekendtgørelse om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, hvor det i § 2 blev fastsat:

”§ 2. Ved videnskabelig uredelighed forstås: Forfalskning, fabrikering, plagiering og andre alvorlige brud på god videnskabelig praksis, som er begået forsætligt eller groft uagtsomt ved planlægning, gennemførelse eller rapportering af forskningsmæssige resultater. Omfattet af videnskabelig uredelighed er bl.a.:

- 1) Uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data.
- 2) Uoplyst selektiv eller skjult kassation af egne uønskede resultater.
- 3) Uoplyst usædvanlig og vildledende anvendelse af statistiske metoder.
- 4) Uoplyst ensidig eller forvredet fortolkning af egne resultater og konklusioner.
- 5) Plagiering af andres resultater eller publikationer.
- 6) Uretmæssig angivelse af forfatterrolle, titel eller arbejdssted.
- 7) Afgivelse af urigtige oplysninger om videnskabelige kvalifikationer.

§ 3. Udvalgene kan ikke behandle sager, der vedrører videnskabelige teori-ers holdbarhed eller sandhed eller sager, der vedrører forskningskvaliteten af et videnskabeligt produkt.”

I den norske lov nr. 56 af 30. juni 2006 om behandling av etikk og redelighet i forskning (forskningsetikkloven) er ”vitenskapelig uredelighet” i lovens § 5 defineret således:

”Med vitenskapelig uredelighet menes forfalskning, fabrikkering, plagiering og andre alvorlige brudd med god vitenskapelig praksis som er begått forsettlig eller grovt uaktsomt i planlegging, gjennomføring eller rapportering av forskning.”

Af forarbejderne hertil – Odeltingsproposition nr. 58 (2005-2006) om lov om behandling av etikk og redelighet i forskning – fremgår bl.a.:

”11.2 Definisjon av uredelighet

...

11.2.4 Departementets vurderinger

...

For at en handling kan sies å falle inn under definisjonen, må utvalget sannsynliggjøre at handlingen har foregått med forsett eller som følge av grov uaktsomhet. For at kravet om forsettlig opptreden skal være oppfylt, må det finnes bevist at forskeren har hatt som hensikt å opptre på en måte som faller inn under definisjonen av uredelighet. Handlingen må ha vært begått med viten og vilje. For grov uaktsomhet er det lagt til grunn i rettspraksis, at det skal foreligge en ”kvalifisert klanderværdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for manglende aktsomhet”. Forskeren må i disse tilfellene altså kunne bebreides sterkt for det forhold som taler for at det foreligger uredelighet.

Det følger av dette at det stilles strenge krav til skyld for at utvalget skal kunne legge til grunn at det foreligger uredelighet. Erfaringsmessig kan forsett eller grov uaktsomhet i en del tilfeller være vanskelig å bevise. Departementet er kjent med flere profilerte saker fra andre land hvor forskere ble anklaget for uredelighet, men hvor saken til slutt bare endte opp med anklager om slurv eller dårlig forskningsmetodikk. Både av hensyn til den enkelte forsker og av hensyn til tilliten til utvalget, må utvalget i det lengste forsøke å unngå at slike situasjoner oppstår. Det er derfor viktig at utvalget foretar en tilstrekkelig vurdering av om skyldkravet er oppfylt før det slår fast at det foreligger uredelighet.”

Bekendtgørelse nr. 1122 af 24. november 2008 blev ophævet ved den gældende bekendtgørelse nr. 306 af 20. april 2009 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, der indeholder samme bestemmelser i §§ 2 og 3 som 2008-kendtgørelsen. Bekendtgørelse nr. 306 af 20. april 2009 trådte i kraft den 1. maj 2009.

Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed udsendte i januar 2009 "Vejledninger i God Videnskabelig Praksis". I forordet er det anført:

”...

UVVU's virkefelt er ifølge lov om forskningsrådgivning m.v. begrænset til behandling af sager vedrørende videnskabelig uredelighed, der rejses ved anmeldelse. Videnskabelig uredelighed defineres i loven, der er blevet revideret i 2008, som "forfalskning, fabrikering, plagiering og andre alvorlige brud på god videnskabelig praksis, som er begået forsætligt eller groft uagtsomt ved plan-lægning, gennemførelse eller rapportering af forskningsmæssige resultater. UVVU's virkefelt er blevet ændret og relaterer sig nu – i modsætning til tidligere – direkte til alvorlige brug på god videnskabelig praksis, hvilket har aktualiseret den foreliggende opdaterede udgave af vejledningerne...”

Forklaringer

Helmuth Nyborg, Jørn Ebbe Vig og Hans Henrik Edlund har afgivet forklaring for landsretten.

Helmuth Nyborg har forklaret, at han er 79 år og stadig forsker og publicerer artikler, herunder om kønsbestemt intelligens. Han var professor i psykologi ved Aarhus Universitet i mange år og har de senere år interesseret sig meget for differentialpsykologi og demografi.

I november 2002 blev han ringet op af en journalist, der spurgte til hans forskning i kønsforskelle i intelligens. Han afviste at udtale sig, da han ønskede at fremlægge resultaterne af sin forskning på en kommende kongres. Efter kongressen sendte journalisten ham udkast til en artikel. Det viste sig senere, da artiklen blev offentliggjort, at den indeholdt udtalelser om, at kvinder skulle være 27 % dummere end mænd. De oplysninger fremgik ikke af det udkast, som journalisten havde sendt til ham. Herefter opstod der en meget dårlig stemning omkring hans person på Aarhus Universitet. Institutleder Jens Mammen indberettede ham til dekanen for forsømmelig forskning og indstillede, at hans forskning for det seneste år ikke kunne godkendes, ligesom han blev fritstillet, men senere genansat. Han indbragte selv sagen for UVVU i 2007 for at blive rensat. Han har kendt Jens Mammen siden 1960'erne, hvor de begge var studerende og politisk aktive. Der opstod et modsætningsfyldt forhold mellem dem tilbage i 1971. Han har til stadighed måtte kæmpe en kamp for at få sin forskning offentliggjort og anerkendt i Danmark. I 2005 ledte han systematisk efter befolkningsopgørelser på nettet og stødte her på Jørn Ebbe Vig, der er økonom med

speciale i befolkningsanalyser. Han kontaktede Jørn Ebbe Vig i forbindelse med, at han sendte en ansøgning om forskningsmidler til Rockwool Fonden. Han fik ikke midlerne, og projektet blev ikke til noget. Han kontaktede Jørn Ebbe Vig igen i 2010 og spurgte ham, om det var muligt at lave en befolkningsmodel, der kombinerede intelligensforskning, fertilitet og demografi. I analysen skulle IQ og FNs fertilitetstal indarbejdes. Aftalen blev, at Jørn Ebbe Vig i grove træk skulle lave det arbejde, som han er refereret for at have oplyst om i UVVUs afgørelse af 28. oktober 2013, side 22/28. De havde nok 4-5 møder, sendte mails og havde et par telefonsamtaler i forbindelse med arbejdet. Indledningsvis var han i tvivl, om Jørn Ebbe Vig skulle være medforfatter til artiklen. Jørn Ebbe Vig havde ikke speciale i noget af det, der var hovedsigtet med artiklen, og han mente derfor ikke, at det var påkrævet. Jørn Ebbe Vig skrev heller ikke nogen del af manuskriptet til artiklen og var nærmest at betragte som en betalt datakonsulent. Jørn Ebbe Vig havde artiklens afsnit 3, som var en nedkortet udgave af hans bidrag til artiklen, og løsrevne afsnit til gennemgang, men fik ikke den endelige udgave af artiklen. Det var af anstændighedsmæssige grunde, at han valgte at spørge Jørn Ebbe Vig, om han selv mente, at hans bidrag kvalificerede ham til at være medforfatter. Jørn Ebbe Vig svarede, at hans bidrag ikke havde noget originalt over sig, og at han ikke kunne stå inde for det, der blev skrevet om, herunder om intelligens, og at han derfor ikke ønskede at optræde som medforfatter. Selv havde han havde ingen problemer med at optræde sammen med Jørn Ebbe Vig. Normalt kæmper man for at få medfatterret, her var det lige modsat. Det er komplet ligegyldigt for ham, om der er én eller tyve forfattere til en artikel. Det afgørende er, hvad de hver især bidrager med. Han benytter sig ofte af datamedhjælpere, herunder i form af studentemedhjælpere, og kun hvor de har tilstrækkeligt fælles teoretisk grundlag, optræder datamedhjælperne som medforfattere. Forfatterret og publikationsret er to forskellige ting. Han mener, at han fik både forfatterret og publikationsret til artiklen. Man skal være helt sikker på, at man har ret til at publicere. Vancouver reglerne skal ses som en beskyttelse, så ingen sniger sig ind og får rettigheder.

Bilag Æ er et usbstik, der indeholder det regneark på ca. 4.600 sider, som Jørn Ebbe Vig lavede. Heri indgår alle rådata, herunder data fra Nationmaster. Helmuth Nyborg har under sin forklaring fremvist regnearket elektronisk og forklaret, at regnearket var deres arbejdsdokument. Den oprindelige model var Jørn Ebbe Vigs, men de udviklede i fællesskab denne model, der også inddrager FN data og Lynns og Vanharens IQ analyser. Han så det ikke som et problem, at der alene var et link til en FN kilde under referencer i artiklen. Hvis man beregnede gennemsnittet af de 6 tal for "Crude birthrates for 2005-2010 og 2010-2015

for "Mal developed regions" højt, medium og lavt niveau, i bilag 28, ekstraktens side 789, table I.20 fra FN, så fik man ifølge Jørn Ebbe Vig tallet 9.575. Han kan godt se nu, at det ikke passer. Det er korrekt, at tallet 9,6 ikke optræder i den planche, der fremkommer, hvis man klikker sig ind på linket, der er henvist til i artiklen. Tallet har optrådt i et tidligere link, der imidlertid ikke længere kan findes på nettet. Tallet 9,6 repræsenterede ifølge FN den gennemsnitlige fødselsrate i mere udviklede lande. De mindst udviklede lande havde ifølge FN fødselsrater, der var 3-4 gange højere end gennemsnittet i de mest udviklede lande. Tallene i artiklens tabel 1 for årene 1979 og 2009/2010 er retroestimerede tal, hvorimod tallene angivet for år 2072 er beregnede tal. Tallene stammer fra regnearket. Referencen til FN kilden henviser til alle tal i tabel 1.

Han udarbejdede allerede på et tidligt tidspunkt udkast til et addendum med en kort beskrivelse af den proportionalitetsumregning, der var foretaget via Nationmaster. Udkastet blev afstemt med Jørn Ebbe Vig. Herefter bad han forlaget om at bringe det. Han rykkede senere forlaget herfor og fik at vide, at forlaget havde nedsat en uafhængig komite, der bestod af fire meget anerkendte internationale forskere. Komiteen skulle vurdere klagen og UVVUs afgørelse og bad om at få tilsendt rådata. Han sendte dem regnearket. Komiteen konkluderede senere, at der var fejl i rådata, men også at der var tale om estimater. Der manglede bl.a. oplysning om tallet 9,6. Forlaget valgte i juli 2015 at publicere regnearket som en del af editors note. Han tilbød også at sende regnearket til UVVU, men det afviste UVVU. Det strider efter hans opfattelse mod internationale sædvaner.

Decay-artiklen er siden anvendt af andre forskere i 18 tilfælde, og ham bekendt har ingen af dem udtrykt kritik.

Ved konstruktion af data forstår han opfindelse af data, der medfører forkerte beregninger. Han har ikke konstrueret data.

Han samarbejder ikke længere fagligt med Jørn Ebbe Vig og de omgås ikke hinanden privat. Han har forstået, at Jørn Ebbe Vig er meget utilfreds med, at UVVU ikke har lagt vægt på deres skriftlige redegørelser, og at UVVU ikke ønskede at få tilsendt regnearket, der således heller ikke er fremsendt til Lisbeth Knudsen.

Jørn Ebbe Vig har forklaret, at han er cand. oecon og især har beskæftiget sig med statistik og demografi. Han blev formelt folkepensionist i 2014. Han fik kontakt med Helmuth Ny-

borg første gang i 2005, hvor de drøftede mulighederne for at lave befolkningsanalyser, der ikke byggede på tal offentliggjort af Danmarks Statistik. Helmuth Nyborg interesserede sig meget for intelligens og spørgsmålet om arvelig betinget intelligens. Kontakten i 2005 førte dog ikke til mere.

Helmuth Nyborg henvendte sig til ham igen i 2010. I den mellemliggende periode havde de ikke haft noget med hinanden at gøre. Helmuth Nyborg ville gerne bruge den alternative model, som han vidste, vidnet havde udarbejdet, til at påvise, at det samlede IQ i Danmark var faldende som følge af indvandring. Han havde arbejdet med at foretage korrektion af det officielle danske befolkningsregnskab i nogle år. Helmuth Nyborgs forskning ville være blevet fejlagtig og værdiløs, hvis han havde anvendt tal fra Danmarks Statistik, da disse tal er baseret på et fødestedskriterie og ikke sondrede efter etnisk oprindelse. Befolkningsmodellen anvendt af Danmarks Statistik førte til en såkaldt underestimeret bestand. Den dominerende indvandring består af kvinder, der føder 3,5-4 gange flere børn, kendetegnet ved 16-26 % lavere IQ end danskere. Helmuth Nyborg var meget interesseret i at kunne påvise en faldende IQ kurve. Han lagde alene tallene sammen og lavede beregninger, og det kunne have været for hvad som helst, f.eks. legemshøjde.

Han lavede en retro-analyse for årene 1979-2010 og indlagde FN tallene fra bilag Ø, ekstraktens side 311, sammen med IQ data for hver af de 235 nationer. Herefter kopierede han det vejede gennemsnit ned, og det helt afgørende var tallene 3,5-4 og 16-26 %, men det samme ville have gjort sig gældende, hvis han havde brugt verdensbankens og alle mulige andres tal. Regnearket blev brugt til at lave modellerne. Han fik de 20.000 kr. for at lave regnearket. Omregningstallet på de 9,6 blev brugt i regnearket og var FN's angivelse for udviklede landes crude birth rate, CBR.

Bilag Ø, ekstraktens side 311, viser fødselsestimater. Estimaterne bygger på interviews. Det var en omregning fra fødselsrater til fertilitetsestimater. Det var den tabel, som han gjorde brug af. I den var der temmelig mange lande, kontinenter og delkontinenter, og han anvendte tallene fra 2000-2005. Det var tallene for de enkelte lande, der blev omregnet til fødselsrater. I de tilfælde hvor der for et givent land ikke var oplyst tal, anvendte han nabolandes fertilitetstal. Omregningen er foretaget af ham via Nationmaster. Nu kan CBR raterne hentes direkte hos FN.

Projektionsmodellen, altså fremregningen til år 2079 i tabel 1, kender han ikke ophavsmanden til, men modellen anvendes ofte og anvises også af FN.

Helmuth Nyborg tilbød ham medforfatterskab til artiklen. Han er helt sikker på, at det var Helmuth Nyborg, der spurgte ham, og han mener bestemt ikke, at det var på skrømt. Han afviste det mundtligt en enkelt gang og to gange skriftligt. Helmuth Nyborg sagde, at det ville være en fordel, men han afviste det blankt, da der ikke var noget i hans indsats, der kunne kategoriseres som forskning. Han havde aldrig haft intension om at skulle være medforfatter. Han havde ikke bidraget med noget til selve artiklens indhold udover at læse afsnit 3 igennem for at se den forkortede beskrivelse og senere for at kunne lave redegørelsen til UVVU. Han læste afsnit 3, inden artiklen blev publiceret. Det er ham, der har anført formelen. Han havde ingen forudsætninger inden for psykologi og havde aldrig beskæftiget sig med IQ. Han tænkte også, at hvis han blev medforfatter, fik han måske ikke den aftalte betaling på 20.000 kr. De drøftede ikke omtale af ham som reference.

Han var ikke med til at skrive addendum. Han læste korrektur på det, og så kiggede han på, om det var rigtigt beskrevet, hvis det havde noget med hans område at gøre. I addendum var der henvist til regnearket.

Det er korrekt, at han på internettet har beskrevet, at det er et udbredt fænomen, at man i de europæiske lande har en befolkningsmodel, der ikke tager højde for levende fødte i forhold til oprindelseslande. Da man i Danmarks Statistik i 1991 indførte begreberne indvandrere og efterkommere forsvandt grundlaget for befolkningsberegningen i Danmark. De officielle statistikker afspejler ikke det reelle billede. Hans befolkningsmodel var ikke anerkendt på det tidspunkt.

Hans Henrik Edlund har forklaret, at han møder som repræsentant for UVVU. Han er professor i privat- og erhvervsret ved Aarhus Universitet. Han har siden den 31. januar 2012 været udpeget som medlem af UVVUs udvalg for Kultur- og Samfundsvidenskabelig Forskning. Han er udpeget frem til den 31. januar 2016. Han er endvidere netop blevet udpeget som rådgiver for Udvalget for Ansvarlig Forskningspraksis ved BSS, School of Business and Social Sciences, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet.

UVVU består af 6 medlemmer og en formand, der er landsdommer. UVVU er en slags ”overdommer” på det videnskabelige område, og han føler sig helt tryk ved den proces, der

foregår i UVVU. Det er ikke meningen, at medlemmerne af UVVU skal være inde i de enkelte forskningsmæssige områder. De skal bedømme metoder og ikke det faglige indhold i forskningen. UVVU kan spørge eksperter til råds, som de netop har gjort i denne sag.

Forskere bliver bedømt på de publikationer, de udgiver, og man skal kunne stole på, at forskningen er udført af den angivne forfatter. I den grove ende af skalaen for videnskabelig uredelighed er plagiering, hvor en forsker stjæler tekst fra en anden. Det er også forskningsmæssigt uredeligt, hvis forskeren i eget navn publicerer noget, som indeholder væsentlige elementer, forskeren ikke selv har lavet. Den praksis er alment kendt af forskere. Dissensen i UVVUs afgørelse er ikke udtryk for, at mindretallet var uenige i, at der var leveret væsentlige bidrag fra anden side, men gik mere på, om der var handlet forsættigt. Vurderingen af uredelighed vedrørende forfatterrolle i den konkrete sag befinder sig i den lavere ende af uredelighedsskalaen.

Der blev fremlagt dokumentation for UVVU, og de følte sig overbeviste om, at en del af teksten og en del af designet i Decay-artiklen, herunder navnlig opstillinger og beregninger m.v., var lavet af Jørn Ebbe Vig. Det svarede ikke til, at der var indhentet data og litteratur, som f.eks. studentermedhjælpere gør. Overtrædelsen var alvorlig på den måde, at det færdige resultat af artiklen fremstod som forfattet af Helmuth Nyborg alene, selvom væsentlige bidrag var forfattet af Jørn Ebbe Vig. Det ændrer ikke herved, at Jørn Ebbe Vig ikke ønskede at fremstå som medforfatter. De diskuterede meget i UVVU hvilke alternativer, der var. Som medforfatter ville Jørn Ebbe Vig skulle indestå for alt, hvad der stod i artiklen. Hvis han ikke ønskede det, kunne artiklen ikke være udgivet som et videnskabeligt produkt. Det var efter hans personlige opfattelse ikke muligt i det konkrete tilfælde blot at anføre Jørn Ebbe Vig i acknowledgement, da det alene anvendes i forhold til dem, der har bidraget med mindre væsentlige dele af indholdet. Konkret ville det derfor også kunne opfattes som uretmæssig angivelse af forfatterrollen, henset til Jørn Ebbe Vigs væsentlige indsats.

Idealet inden for forskning er, at man som læser skal kunne stole på en videnskabelig artikel. Læseren har ikke nødvendigvis den samme faglige indsigt som forfatteren. Der skal være sikkerhed for, at det, der står i artiklen, også svarer til de undersøgelser, der er foretaget. Der var i decay-artiklen henvist til en FN kilde, hvor man ikke kunne finde tallet 9,6. For at komme frem til tallet 9,6 og de øvrige tal, der fremgik i tabel 1, skulle der foretages

yderligere komplicerede beregninger, og det var ikke oplyst i artiklen. Han opfatter FN kilder som troværdige, globale og uafhængige kilder. Det var alle data i artiklens tabel 1, UVVU ikke kunne efterprøve via FN kilden, og det fik de også bekræftet af Lisbeth Knudsen. Når der er tale om konstruktion af data, er det ikke muligt at reparere på den manglende oplysning, da det afgørende tidspunkt er offentliggørelse af artiklen.

Han kan godt se, at UVVU i sin begrundelse lægger vægt på Jørn Ebbe Vigs bidrag i form af udformning og kontrol af tekstafsnit. Han er ikke bekendt med, at Jørn Ebbe Vig ikke har set udkast til den endelige artikel.

UVVUs afgørelse er truffet efter mange svære overvejelser. Det er ikke indgået i UVVUs overvejelser, at artiklen evt. kunne være kontroversiel.

Procedure

Parternes advokater har i deres påstandsdokumenter anført parternes anbringender og argumenterne til støtte herfor, og advokaterne har under hovedforhandlingen i det væsentlige procederet i overensstemmelse hermed. I det følgende gengives anbringender og hovedsynspunkter således:

Helmuth Nyborg har gjort gældende, at UVVU afgørelse af 28. oktober 2013 er ugyldig, og at Helmuth Nyborg ikke har begået videnskabelig uredelighed ved uretmæssig angivelse af forfatterrolle og ved angivelse af en vildledende FN-reference.

Ugyldighed

Til støtte for, at afgørelsen er ugyldig, har Helmuth Nyborg anført, at begrundelsen i afgørelsen helt overordnet hviler på en ufuldstændig og ikke dækkende retsopfattelse, der strider mod præmisserne i den dom, som Østre Landsret afsagde den 18. februar 2015.

Helmuth Nyborg har herudover anført, at afgørelsen lider af formelle mangler, da UVVU ved vurdering af klagesagen afslog at inddrage det regneark, som Jørn Ebbe Vig havde udarbejdet. Endvidere har Helmuth Nyborg henvist til, at UVVU med urette har lagt vægt på tidspunktet for publicering af artiklen og således ikke har taget det senere offentliggjorte addendum i betragtning ved vurdering af klagesagen.

Spørgsmålene, som UVVU stillede til professor Lisbeth B. Knudsen, var ensidigt udformet og afgrænset af UVVU, og hverken regnearket eller udkast til addendum blev forelagt for Lisbeth B. Knudsen, hvilket må betragtes som en væsentlig fejl, der i sig selv medfører, at afgørelsen er ugyldig. Lisbeth B. Knudsens konklusioner var blevet anderledes og på linje med den af Elsevier nedsatte videnskabelige komites, hvis Lisbeth B. Knudsen havde haft mulighed for at inddrage såvel udkast til addendum som regnearket ved besvarelsen af spørgsmålene.

Uredelighedsfundene

Helmuth Nyborg har erklæret sig enig i, at han har begået en fejl ved at angive referencen til FN-data uden samtidig at redegøre for den omregning af tallene, der blev foretaget i artiklen. Han har tillige under hovedforhandlingen for landsretten erklæret sig enig i, at han har begået en fejl ved ikke at angive Jørn Ebbe Vig som bidragsyder til artiklen. Han har imidlertid anført, at artiklen hverken indeholder metodemæssige eller indholdsmæssige fejl, og at de begåede fejl i overensstemmelse med den videnskabelige komites konklusioner og efter sædvanlig praksis i empiriskbaserede videnskaber er afhjulpet ved Addendum i Appendix 1 til Editors Note. Fejlene i sig selv begrundes ikke, at der er tale om videnskabelig uredelighed, og han har ikke begået fejlene hverken forsætligt eller groft uagtsomt.

Vedrørende intensiteten af domstolsprøvelsen har Helmuth Nyborg anført, at domstolene kan foretage en tilbundsående prøvelse af, om de begåede fejl er omfattet af det objektive indhold i forskningsrådgivningslovens § 2, nr. 3, og UVVU bekendtgørelsens § 2, der tillige indeholder eksemplifikationer, og også om de subjektive krav for at statuere videnskabelig uredelighed er til stede. Der må ved vurderingen lægges afgørende vægt på den af Østre Landsret upåankede dom afsagt den 18. februar 2015, hvoraf det fremgår, at ”området for videnskabelig uredelighed omfatter tilfælde, hvor det med fornøden klarhed må kunne lægges til grund, at den pågældende forsker handlede bevidst eller groft uagtsomt i forbindelse med at forfalske eller forvride det videnskabelige budskab”, og at det alene er den højeste grad af udvist uagtsomhed, der kommer i betragtning. Der må endvidere lægges vægt på den vurdering, der er foretaget af den uafhængige internationale komite, som Elsevier nedsatte. Komiteen bestod af et internationalt hold af de ypperste forskere, og komiteen må derfor betragtes som en slags ”overdommere” i forhold til UVVU.

Om retten til medforfatterskab for Jørn Ebbe Vig har Helmuth Nyborg anført, at uretmæssig angivelse af forfatterrollen er et klart eksempel på kernen af videnskabelig uredelighed,

men at det kan diskuteres, hvori det uretmæssige består i det konkrete tilfælde. For at opnå ret til medforfatterskab skal der være ydet et væsentligt bidrag, og der henvises bl.a. til vejledning vedrørende forfatterskab, udgivet af UVVU maj 1998. Helmuth Nyborg fandt ikke, at Jørn Ebbe Vig opfyldte disse krav. Jørn Ebbe Vig afslog da også flere gange Helmuth Nyborgs forespørgsel om medforfatterskab bl.a. med den begrundelse, at Jørn Ebbe Vig alene havde foretaget dataindsamling og ikke havde leveret væsentlige bidrag til artiklen.

Om fortsat til uretmæssig angivelse af forfatterrollen har Helmuth Nyborg anført, at det ikke er tilstrækkeligt blot at konstatere, at Jørn Ebbe Vig ikke var angivet som medforfatter. Der kræves tillige bevis for, at Helmuth Nyborg var i ond tro, og at den manglende angivelse af Jørn Ebbe Vig som medforfatter således er sket bevidst med henblik på at påvirke det videnskabelige budskab. Det, at Jørn Ebbe Vig ikke blev angivet som medforfatter til artiklen, kan alene betragtes som en undskyldelig fejl fra Helmuth Nyborgs side, svarende til simpel uagtsomhed, som også anført af den af Elsevier nedsatte komite. Der er således ikke ført bevis for, at Helmuth Nyborg forsætligt undlod at angive Jørn Ebbe Vig som medforfatter.

Helmuth Nyborg har vedrørende spørgsmålet om uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data anført, at det er muligt, at indholdet af artiklen kan kritiseres, og at der var tale om en vildledende angivelse ved referencen til FN-data, når der ikke samtidig blev redegjort for den proportionalitetsomregning, der havde fundet sted. Dette kan imidlertid ikke sidestilles med uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data. Det er et spørgsmål om fortolkningen af, hvad der skal forstås ved ”uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data”, jf. UVVU bekendtgørelsens § 2, nr. 1, og Helmuth Nyborg har ikke brudt med grundlæggende principper om tillid, troværdighed og gennemsigtighed i forskningen.

Den af Elsevier nedsatte komite, der har gennemgået det datagrundlag, som artiklen byggede på, konkluderede, at hele grundlaget for artiklen var i orden, og at regnearket underbyggede tallene i artiklen. Datagrundlaget er siden offentliggjort ved ”Editors Note”, bilag L, og det er en helt sædvanlig fremgangsmåde til berigtigelse af eventuelle fejl. Der er herefter ikke tale om forvanskning af det videnskabelige budskab i artiklen.

Angivelse af FN-referencen uden samtidig angivelse af proportionalitetsomregningen skyldes således alene en forglemmelse, der i øvrigt hverken er udtryk for en forsætlig eller groft uagtsom handling.

UVVU har gjort gældende, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte afgørelsen af 28. oktober 2013 som ugyldig. Der er heller ikke grundlag for at tilsidesætte UVVUs vurdering af, at Helmuth Nyborg har begået videnskabelig uredelighed ved uretmæssig angivelse af forfatterrolle og angivelse af en vildledende FN-reference, der må sidestilles med uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data.

Vedrørende hjemvisningspåstanden har UVVU gjort gældende, at der skal ske hjemvisning til fornyet behandling ved UVVU, hvis afgørelsen af 28. oktober 2013 findes helt eller delvis ugyldig.

Ugyldighed

Til støtte for påstanden om frifindelse, har UVVU gjort gældende, at den trufne afgørelse ikke lider af hverken formelle eller materielle mangler, og at det er med rette, at UVVU har fundet, at Helmuth Nyborg har begået videnskabelig uredelighed.

UVVU lagde ved afgørelsen til grund, at der i artiklen var angivet en vildledende FN-reference, og at der havde fundet en proportionalitetsomregning sted, som ikke var oplyst for læseren. Det afgørende tidspunkt for vurderingen af spørgsmålet om videnskabelig uredelighed er tidspunktet for artiklens offentliggørelse. Det var herefter helt berettiget og relevant, at UVVU ikke tillagde det senere fremlagte udkast til addendum vægt og afslog at modtage og inddrage det af Jørn Ebbe Vig udarbejdede regneark ved vurdering af sagen.

Uredelighedsfundene

UVVU har generelt anført, at landsretten bør udvise tilbageholdenhed ved prøvelsen af det udøvede skøn, da der er tale om en fagkyndig vurdering af vage og elastiske bestemmelser foretaget af et særligt sagkyndigt forvaltningsorgan, til hvilket lovgiver har overladt den skønsmæssige vurdering.

Med hensyn til uretmæssig angivelse af forfatterrolle har UVVU gjort gældende, at en læser skal kunne stole på og have tillid til, at den, der udgiver sig for at være ophavsmand til et videnskabeligt produkt, rent faktisk også er ophavsmand til produktet. Pligten til korrekt

og loyal oplysning har betydning i flere sammenhænge, herunder for ansvar, merit, anerkendelse og læserens bedømmelse. Der findes ikke en universel definition af forfatterskab, men ”uretmæssig angivelse af forfatterrolle” har været et af flere eksempler på alvorlige brud på god videnskabelig praksis siden 1992. Ifølge UVVUs Vejledninger i God Videnskabelig Praksis med særlig fokus på sundhedsvidenskab, naturvidenskab og teknisk videnskab fra 2009 skal der refereres til andres arbejde, således at de nyder den anerkendelse, der tilkommer dem. Der er tale om både en ret og en pligt for dem, der har ydet et væsentligt bidrag til forskningen og opnåelsen af det videnskabelige resultat, og det er ikke afgørende, hvad parterne måtte have aftalt. UVVU har henvist til, at Jørn Ebbe Vig har ydet et væsentligt bidrag til artiklen. Jørn Ebbe Vig har således indsamlet og bearbejdet data, leveret den model, der blev anvendt til at foretage proportionalitetsomregningerne, ligesom han har bidraget med supervision og kontrol bl.a. af artiklens metodeafsnit. Den af Elsevier nedsatte komite fandt også, at Jørn Ebbe Vigs bidrag kvalificerede til medforfatterskab. Objektiviteten og gennemsigtighed i forskningen har stærke grunde for sig, og et så væsentligt bidrag skal ikke kunne holdes skjult for omverdenen. Helmuth Nyborg har derfor handlet videnskabeligt uredeligt ved ikke at angive Jørn Ebbe Vig som medforfatter.

UVVU har videre anført, at de objektive kendsgerninger skal lægges til grund ved vurderingen af, om der er handlet forsætligt. Helmuth Nyborg, der er en erfaren forsker med en omfattende forskerkarriere bag sig, tilbød flere gange Jørn Ebbe Vig at være medforfatter til artiklen. Det må derfor lægges til grund, at Helmuth Nyborg var vidende om, at Jørn Ebbe Vigs bidrag til artiklen var så væsentligt, at det kvalificerede ham til at være medforfatter. Helmuth Nyborg angav herefter bevidst og forsætligt en uretmæssig forfatterrolle. Det er ikke nogen undskyldende omstændighed, at Jørn Ebbe Vig ikke ønskede medforfatterskab, ligesom parterne ikke kan aftale sig ud af god videnskabelig praksis. Under alle omstændigheder handlede Helmuth Nyborg groft uagtsomt ved uretmæssig angivelse af forfatterrollen.

For så vidt angår angivelse af den vildledende FN-reference har UVVU anført, at det afgørende tidspunkt for vurderingen heraf er offentliggørelsen af artiklen. Det fremsendte udkast til Addendum, der senere blev offentliggjort ved ”Editors Note”, ændrer således ikke på vurderingen af, om der er sket et alvorligt brud på god videnskabelig praksis. Angivelsen af den vildledende reference beror ikke på en skrivefejl og er ikke en redaktionel fejl, der kan berigtiges. Data fra FN-kilden danner grundlag for Helmuth Nyborgs forudsigelser og påstande om fertilitets- og IQ-udviklingen, der er hele artiklens omdrejningspunkt. Ar-

tiklen indeholder flere henvisninger til FN data, og det fremgår ikke af artiklen, at der er sket en omregning af de tal, hvortil der henvises. Det må sidestilles med uoplyst konstruktion af data, når tal omregnes, uden at der er oplyst herom, hvorved muligheden for at efterprøve artiklens resultat forspildes. Oplysningerne om, at tallene var omregnet via Nationmaster, og at der var udarbejdet udkast til addendum, fremkom i øvrigt først i september 2013, efter at Helmuth Nyborg havde fået tilsendt udkast til afgørelse fra UVVU.

Vedrørende spørgsmålet om Helmuth Nyborg har handlet groft uagtsomt, har UVVU anført, at det må have stået Helmuth Nyborg klart, at han ved at undlade at oplyse om proportionalitetsomregningen via Nationmaster afskar en endog væsentlig kilde for artiklens grundlag. Helmuth Nyborg havde tidligere i 2007 modtaget UVVUs vurdering i et lignende tilfælde, og det burde derfor have stået Helmuth Nyborg klart, at UVVU efter omstændighederne ville betragte den manglende redegørelse for anvendte data som videnskabelig uredelig, og dermed groft uagtsomt.

Hjemvisning

Til støtte for påstanden om hjemvisning har UVVU gjort gældende, at UVVU er det ved lov fastsatte kompetente organ, der besidder den relevante fagkundskab til at træffe afgørelse i sager om videnskabelig uredelighed, hvorfor der må ske hjemvisning til fornyet behandling, hvis afgørelsen findes helt eller delvis ugyldig.

Landsrettens begrundelse og resultat

Spørgsmålet om videnskabelig redelighed, herunder forsæt og grov uagtsomhed.

Det er ubestridt for landsretten, at det af UVVU anvendte retsgrundlag er det gældende for bedømmelsen af, om der foreligger videnskabelig uredelighed.

Landsretten lægger ved afgrænsningen af området for videnskabelig uredelighed – som også sket i Østre Landsrets dom af 18. januar 2015 - vægt på den afgrænsning af uredelighedsbegrebet, der har fundet sted siden 1992. I § 2, stk. 2, i UVVUs vedtægter fra 1992 defineres videnskabelig uredelighed bl.a. som ”bevidst svigagtige handlinger... samt så grove tilfælde af sjusk, at de må anses for at udgøre en tilsvarende belastning af den videnskabelige troværdighed.” Af § 2, stk. 3, fremgår, at ”UVVU’s arbejdsområde inddrager videnskabelig uredelighed karakteriseret ved at forfalske eller forvride det videnskabelige

budskab eller på et falsk grundlag fremhæve forskeres indsats deri.” I bestemmelsen er der endvidere angivet en nærmere opregning af eksempler, herunder konstruktion af data og uretmæssig forfatterrolle.

Af § 3 i bekendtgørelse nr. 993 af 15. december 1998 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed fremgår tilsvarende, at videnskabelig uredelighed blandt andet ”omfatter handlinger eller undladelser, hvorved der i forskning sker forfalskning eller forvriddning af det videnskabelige budskab ...”, samt at det skal kunne ”dokumenteres”, at forskeren ”har handlet forsætligt eller udvist grov eller forsømmelighed i forbindelse med forholdet.”

Af § 2 i bekendtgørelse nr. 668 af 28. juni 2005 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed fremgår ligeledes, at videnskabelig uredelighed omfatter ”en forsætlig eller groft uagtsom adfærd i form af forfalskning, plagiering, fortielse eller lignende, der indebærer en utilbørlig vildledning ...”. Såvel § 3 i 1998-bekendtgørelsen som § 2 i 2005-bekendtgørelsen indeholder en i det væsentlige tilsvarende eksemplifikation som 1992-vedtægterne.

I forarbejderne til lovforslag nr. 104 af 12. marts 2008 om ændring af forskningsrådgivningsloven blev det præciseret, at der var et ønske om at få afgørende elementer for udvalgenes virke indsat direkte i loven i modsætning til tidligere, hvor flere elementer alene fremgik af bekendtgørelsen. I bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser til § 1, nr. 3, fremgår: ”Den foreslåede definition lægger sig op ad den tilsvarende norske model, der afgrænser området til alvorlige brud med god videnskabelig praksis, herunder forfalskning, fabrikering og plagiering af data”, og at formuleringen tilnærmelsesvis svarer til den formulering, der allerede fremgik af bekendtgørelsen fra 2005.

Forskningsrådgivningslovens § 2, nr. 3 fik herefter følgende ordlyd:

”Videnskabelig uredelighed: Forfalskning, fabrikering, plagiering og andre alvorlige brud på god videnskabelig praksis, som er begået forsætligt eller groft uagtsomt ved planlægning, gennemførelse eller rapportering af forskningsmæssige resultater.”

Denne definition er gentaget i lov nr. 1064 af 6. september 2010, som er UVVUs hjemmelsgrundlag for afgørelsen.

Landsretten finder på den anførte baggrund og det fremsatte ønske om at lægge sig op af den tilsvarende norske model, at begrebet videnskabelig uredelighed omfatter tilfælde, hvor det med den fornødne klarhed kan lægges til grund, at der er handlet bevidst eller groft uagtsomt i forbindelse med at forfalske eller forvride det videnskabelige budskab. Dette understøttes også af de alvorlige skadevirkninger, som en videnskabelig forskers omdømme og renommé vil lide, såfremt forskeren findes at have handlet videnskabeligt uredeligt.

Ugyldighed

UVVU har ved afgørelsen af 28. oktober 2013 lagt vægt på indholdet af den indgivne klage og artiklens udformning på det tidspunkt, hvor artiklen blev offentliggjort. UVVU valgte på denne baggrund ikke at ændre sin vurdering af sagen efter at have modtaget det udkast til addendum, som Helmuth Nyborg sendte til UVVU den 12. september 2013, ligesom UVVU ikke fandt grundlag for at inddrage det regneark, der var udarbejdet af Jørn Ebbe Vig, ved vurderingen af sagen.

Den omstændighed, at UVVU ikke har inddraget addendum eller regneark, der først er fremkommet, efter artiklen blev offentliggjort, fører ud fra en samlet vurdering af sagen ikke til, at afgørelsen er behæftet med en retlig mangel, der medfører, at afgørelsen skal tilsidesættes som ugyldig.

Landsretten frifinder derfor UVVU for Helmuth Nyborgs principale påstand om ugyldighed.

Uredelighedsfundene

Helmuth Nyborg har under hovedforhandlingen i landsretten erklæret sig enig i, at han har begået fejl ved ikke at oplyse om Jørgen Ebbe Vigs bidrag til artiklen og ved at angive en mangelfuld FN-reference.

1. Manglende angivelse af medforfatter

UVVU har ved afgørelsen af 28. oktober 2013 fundet, at Helmuth Nyborg ved ikke at angive Jørn Ebbe Vig som medforfatter forsætligt har begået et alvorligt brud på god videnskabelig praksis i form af ”uretmæssig angivelse af forfatterrolle”.

Det fremgår af Helmuth Nyborg og Jørn Ebbe Vigs forklaringer, at ideen til artiklen var Helmuth Nyborgs, og at Jørn Ebbe Vig bidrog med indhentelse og bearbejdning af et større datamateriale ved anvendelse af en model, han havde udviklet, ligesom han læste korrektur på artiklens metodeafsnit m.v. De har begge forklaret, at Helmuth Nyborg tilbød Jørn Ebbe Vig medforfatterskab, men at dette blev afslået af Jørn Ebbe Vig, der ikke kunne stå inde for artiklens videnskabelige indhold, der lå uden for hans fagområde. Det fremgår endvidere af ”Editors Note” publiceret af Elsevier den 14. februar 2015, at den internationale videnskabelige komite, som Elsevier nedsatte, omtalte Jørn Ebbe Vigs bidrag som ”... the substantial contribution of Ebbe Vig to the Article”. På baggrund af de afgivne forklaringer og efter en samlet vurdering lægger landsretten herefter til grund, at Jørn Ebbe Vigs arbejde har udgjort et væsentligt bidrag til artiklen.

Landsretten finder på den anførte baggrund imidlertid, at det ikke med den fornødne klarhed kan lægges til grund, at Helmuth Nyborg ved at undlade at anføre Jørn Ebbe Vig som medforfatter forsætligt eller groft uagtsomt har forfalsket eller forvredet det videnskabelige budskab. Denne vurdering understøttes af Elseviers besvarelse af spørgsmålet herom i ”Editors Note”.

2. Vildledende reference

UVVU har ved afgørelsen af 28. oktober 2013 fundet, at Helmuth Nyborg ved at angive en vildledende reference til FN-data har begået et alvorligt brud på god videnskabelig praksis, som må sidestilles med ”uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data”, og at Helmuth Nyborg har handlet i det mindste groft uagtsomt.

Ved offentliggørelse af artiklen var der i Table 1 henvist til en FN-reference, hvori tallet 9,6 ikke optrådte. Helmuth Nyborg og Jørn Ebbe Vig har forklaret, at tallene angivet i referencen blev anvendt sammen med IQ tal til at foretage en proportionalitetsomregning via Nationmaster. Herefter fremkom bl.a. tallet 9,6, og det omfattende regneark, som Jørn Ebbe Vig udarbejdede, underbyggede alle tallene i artiklen. Der er efterfølgende via ”Editors Note” udgivet et addendum, ligesom regnearket er gjort offentligt tilgængeligt.

Landsretten lægger på baggrund af de afgivne forklaringer om bl.a. proportionalitetsomregningen til grund, at der ikke er anvendt helt vilkårlige tal i Table 1, og at det er muligt, at tallene i artiklen i al væsentlighed ville kunne efterprøves, bl.a. ved hjælp af regnearket.

Landsretten finder herefter, at UVVU ikke har bevist, at Helmuth Nyborg ved angivelse af referencen til FN-data har handlet på en sådan måde, at det kan sidestilles med uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data. Det er indgået i landsrettens vurdering, at den uafhængige internationale komite, Elsevier nedsatte, ikke har fundet, at der var begået ”fraud/datamanipulation”, men alene at der var tale om en ”honest error”, en fejl der ifølge Elsevier kunne berigtiges, hvilket skete ved offentliggørelse af ”Editors Note”.

Herefter tager landsretten Helmuth Nyborgs subsidiære påstand til følge, hvorefter UVVU skal anerkende, at Helmuth Nyborg ikke som bestemt i afgørelsen af 28. oktober 2013 har begået videnskabelig uredelighed ved uretmæssig angivelse af forfatterrolle og ved angivelse af en vildledende FN-reference.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande skal Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed betale sagsomkostninger for landsretten til Helmuth Nyborg med i alt 200.500 kr. Beløbet omfatter 500 kr. til retsafgift og 200.000 kr. til udgifter til advokatbistand.

Beløbet til dækning af udgifter til advokatbistand er inklusiv moms, da Helmuth Nyborg ikke er momsregistreret. Landsretten har ved fastsættelsen af beløbet lagt vægt på sagens betydning og dens omfang, herunder sagens omfattende materiale, at sagen har verseret siden september 2011, og at hovedforhandlingen strakte sig over 2 retsdage.

Thi kendes for ret:

Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed frifindes for Helmuth Nyborgs principale påstand om ugyldighed.

Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed skal anerkende, at Helmuth Nyborg ikke som bestemt i afgørelsen af 28. oktober 2013 har begået videnskabelig uredelighed ved uretmæssig angivelse af forfatterrolle og ved angivelse af en vildledende FN-reference.

Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed skal betale sagens omkostninger til Helmuth Nyborg med 200.500 kr.

De idømte sagsomkostninger skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

Elisabeth Mejnertz

Karen Foldager

Tina Birgitte Nors

(kst.)

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 30. marts 2016

Bonnie Broe

retssekretær